

VPRAŠANJE

Pred meseci je izšel pri Mladinski knjigi roman letošnjega Nobelovega nagradjenca Aleksandra Solženicina Prvi krog. Zaradi znanih kulturno-političnih okoliščin je roman zbudil izredno pozornost tudi pri slovenskih bralcih. Prva izdaja je bila razprodana v razmeroma kratkem času in zdaj je na našem knjižnem trgu že drugi natis, kar je tudi za naše kulturne razmere kaj redek pojav. V takó imenovanih kulturnih krogih pa se vztrajno širi glas, da je prevod zelo, zelo slab, čestokrat nerazumljiv in celo v nasprotju s stavkom avtorjevega pripovedovanja in pisanja. Opravka imamo tedaj z dvema dejstvoma: doslej se še ni pojavila nobena strokovna ocena prevoda; tisti pa, ki so knjigo brali, z bolj ali manj ostrimi besedami obsojajo prevod in s tem prevajalčevo delo. Obe ti dve dejstvi sta zelo značilni za duhovne razmere v naši kulturni pokrajini, saj se z njima kar dvakrat uresničuje krivičnost kot temeljna duhovna opredelitev. Če je prevod dober, stilno in vsebinsko v soglasju z originalom, upošteva je pri tem resnico, da noben, še

takó dober prevod ni in ne more biti adekvaten originalu, potem bralci klevetajo prevajalca in blatijo njegovo prevajalsko ime. Če pa je prevod slab in zanikrn, potem je bila storjena krivica pisatelju, saj ga slovenski bralec ne spoznava v pravi podobi. Zdaj pa se moramo vprašati, kje je strokovna kritika? Navsezadnje je Aleksander Solženicin v sodobni ruski in svetovni literaturi avtor, za katerega nam ne more biti vseeno, ali objavljamo njegovo prozo v popačeni in izmaličeni obliki in podobi. Zelo radi se hvalimo, da smo Slovenci narod mojstrskih prevajalcev, da je naš slovenski jezik sijajen medij za prevajanje, da tuja leposlovna umetnost v našem jezikovnem in besednem svetu prav ničesar ne izgubi itd. Kako se je tedaj mogel izmuzniti prevod dela Aleksandra Solženicina strokovnemu pregledu in oceni? Mar sodobni bralec ni vreden strokovnega opozorila, da ima v rokah dober ali slab prevod? Molk strokovnih ocenjevalcev ob prevodu Solženicinovega Prvega kroga tedaj vsekakor ni niti spodbuden niti koristen.

scd

Pismo uredništvu

Dragi tovariš Zlobec! Motite se, nimam nobenega novega načrta za ustanovitev nekakšne »revolucionarne morale«. Sploh se zdi, da bi oba zašla v težave, če bi hotela razložiti temeljno, vseodrejšajočo »moralo« svojega početja. Tam, kjer se začne ta velikanska reč, se pisanje pravzaprav neha, saj je pisanje, ki je razlaganje morale, prejkoslej obsojeno na položaj evangelične parafraze. Prav tako bi vas rad opozoril, da vas tako imenovano »komparativno« gledanje na stvari (saj nekako trdite, da sem primerjal Segala in Hladnika) pripelje pravzaprav spet k nekim moraličnim vprašanjem, o ka-

terih, tako se zdi, ne moreva razviti nobene posebno odrešujoče teorije. Namreč — vzporejanje mojega sodelovanja v komisiji za pregled filmov in nekega esejističnega zapisa (v Delu, 20. februarja) — je spet nekakšna pridiga za moralo. Moje sodelovanje v omenjeni komisiji ni eden mojih naj-srečnejših trenutkov in prav verjetno tudi ni bilo bogvekako družbeno koristno. Tam sem podal nekakšno analizo filma Maškarada, nato pa sem se zanimal, če ima tako imenovana pozitivna zakonodaja kaj zoper posamezne prizore v filmu. Pojasnili so mi, da je temu tako. Menil sem: če sem

že postal (ne vem, kateri zlomek me je gnal v to) policaj, da moram to svojo vlogo pač odigrati, in tu me niso mogli mučiti nikakršni moralni pomisleki. Analiza, ki sem jo takrat podal, seveda ni imela nič opraviti z delom komisije, zato sem jo (nekoliko bolj premišljeno) prihranil za esej v Delu, ki je želel pravzaprav prikazati neki literarni trenutek v svetu — bolj kot meriti, vrednotiti posamezna dela. In še enkrat — moje članstvo v tisti komisiji me je zavezovalo samo v nekem konkretnem položaju, v katerem se, priznam, kljub domišljiji, ki mi jo pripisujete (saj menite, da ponujam prapor nove seksualno-revolucionarne morale), nisem prav dobro znašel, saj mi ni na misel prišla niti ena sama opravičilna konstrukcija, češ res, prizori niso »v skladu«, ampak so vkomponirani v umetniško celoto... — ni me pa moglo zavesti še naprej, da bi moral razmišljati v kalupih cenzurne arbitraže. Tej sem se (dasi resnično prepozno) tudi docela odrekal v pismu Dušanu Tomšetu, svetniku RSPK, ki je koordiniral delo komisije, in sicer z nepreklicno ostavko na članstvo v komisiji. Pismo, v katerem ponavljam svoj *a n a l i t i č n i* pristop in obenem ugotavljam, da ta ni združljiv s črno-belimi opredeljevanjem za Maškarado ali zoper njo, kakršno zahteva delo v komisiji, v katerem tudi predlagam, naj bi film zavrteli v večernih predstavah, kamor bi zašlo malo pokvar-

ljive mladine. Končno menim, da bi bilo treba »blokirati« vsesplošno maskiranje na način, ki je bistveno drugačen od postopka cenzure (najbrž z osmislitivijo razmer v slovenski kulturi, ki filmskim delavcem naravnost vsiljuje logiko malomeščanskega trošenja in kvazi-seksualne revolucije, ki je pač ena od pohrustljivih revolucij — iznajdb buržoaznega sveta) — to pismo sem poslal na naslov RSPK — o tem se lahko po potrebi tudi prepričate — dne 11. marca 1971.

Dragi zlobec! Prav zlobno in negativno-selektivno ste prebrali moj članek! Izpustili ste vse tisto, kjer govorim o tem, da seksualna revolucija ni nobena revolucija, in s tem dosegli veličasten podtikljaj, ki me pelje na nekakšno seksualno prižnico, čeprav na kaj takega tudi v trenutkih, ko moje domišljije ne ovirajo nobene cenzure, niti malo nisem mislil. Nagajivček poradni!

Kot rečeno, sem zoper podrejanje človeka kakšni vsesplošni, supermorali, kar zaobsega tudi nestrinjanje s primerjavami posameznikovih dejanj v raznorodnih okoliščinah in dobah, predvsem pa z zvajanjem vseh posameznih dejanj na en sam nivo, na prekratko posteljo Morale, Etike, Zvestobe Idealom itn. Saj bi tudi pri svetnikih zalotili zlobčevske poteze.

S tovariškim pozdravom
Vaš Dimitrij Rupel

POPRAVEK

V prejšnji številki so se v verze Tomaža Šalamuna vrinile nekatere napake, ki jih tu popravljamo:

- Pesem I, verz 1, pravilno: z žico zajameš (ne z žlico)
 Pesem II, verz 16, pravilno: angel varuh bdi (ne bedi)
 Pesem III, verz 9, pravilno: kot zveri zelene (ne zlene)
 Pesem IV, verz 14, pravilno: kamne pod težo čapelj (ne češpelj)
 Pesem VIII, verz 15, pravilno: da bova lahka (ne lahko)
 Pesem IX, verz 7, pravilno: števila klanja (ne številna klanja)

DOBILI SMO V OCENO

- Matevž Hace, Vaška kronika.** Opremila Nadja Furlan-Lorbek. Državna založba Slovenije 1971.
- Pavle Zidar, Jaz sem ti.** Opremil Miloš Volarič. Državna založba Slovenije 1971.
- Ivan Cankar, Zbrano delo XII.** Državna založba Slovenije 1971.
- Ivan Meštrovič, Spomini.** Prevedel Jože Stabej. Opremila Vanda Mušič. Državna založba Slovenije 1971.
- Luigi Pareti, Zgodovina človeštva — Stari svet.** Prevedla Helena Menaše in Vital Klabus. Opremila Nadja Furlan-Lorbek. Državna založba Slovenije 1971.
- Ivan Prijatelj, Izbrano delo I.** Opremil Aco Mavec. Mladinska knjiga 1970.
- Marko Pohlin, Žiga Zois, A. T. Linhart, Valentin Vodnik, Izbrano delo.** Opremil Aco Mavec. Mladinska knjiga 1970.
- Pavel Golia, Lili Novy, Izbrano delo.** Opremil Aco Mavec. Mladinska knjiga 1970.
- Miroslav Slana, Dedova piščal.** Opremil Miroslav Slana. Mladinska knjiga 1970.
- Jože Šmit, Kako bomo umirali.** Opremil Borut Kovše. Mladinska knjiga 1970.
- Mirko Zupančič, Dolina neštetihi radosti, Hiša na robu mesta.** Opremil Aco Mavec. Mladinska knjiga 1971.
- Emilijan Cevc, Poznogotska plastika na Slovenskem.** Opremil Emilijan Cevc. Slovenska matica 1970.
- Vojeslav Molè, Iz knjige spominov.** Opremil Zdravko Vatovec. Slovenska matica 1970.
- Koroški plebiscit. Uredili: Janko Pleterski, Lojze Ude, Tone Zorn.** Opremil Hilarij Frančeškin. Slovenska matica 1971.
- Mushi mushi — Milan Dekleva, Kostja Gatnik.** Izdaja IO SŠ Ljubljana 1971.
- Jože Snoj, Negativ Gojka Mrča.** Opremil Matjaž Vipotnik. Obzorja Maribor 1971.
- Aleksander Peršolja, Čez noč.** Opremil Janez Vidic. Obzorja Maribor 1971.
- Branko Hofman, Mož brez obraza.** Opremil Janez Vidic. Obzorja Maribor 1971.
- Andrej Hieng, Osvajalec.** Opremil Janez Vidic. Obzorja Maribor 1971.
- Andrej Medved, Sled.** Opremil Marko Pogačnik. Obzorja Maribor 1971.
- Bojan Pisk, Polnoletje odpovedi.** Opremil Uroš Vagaja. Obzorja Maribor 1971.
- Dane Zajc, Glava sejavka.** Opremil Janez Bernik. Obzorja Maribor 1971.
- Valentin Cundrič, Gorgona.** Opremil Uroš Vagaja. Obzorja Maribor 1971.
- Tine Hribar, Molk besede.** Opremil Marko Pogačnik. Obzorja Maribor 1971.
- Janez Rotar, Iz prispevkov.** Opremil Uroš Vagaja. Obzorja Maribor 1971.
- Janez Švajncer, Že nekoč, danes, jutri.** Opremil Janez Vidic. Obzorja Maribor 1971.
- Nada Fridau, Severna okna.** Opremil Janez Vidic. Obzorja Maribor 1971.

V 3. številki je v prispevku »Najnovejša poljska poezija« prišlo do pomote. Avtor pesmi »Apolon in Marsij« je Zbigniew Herbert in ne Stanislaw Grochowiak, kot je bilo pomotoma objavljeno.

5-1971

Nevin Birsa, Pesmi
Andrej Hieng, Orfeum
Vinko Globokar, Improvizacija
Nataša Kastelic, Pesmi
Darko Komac, Pesmi
Janko Kos, Slovenska kultura in moderna civilizacija
Igor Malahovsky, Pesmi
Mira Mihelič, Proza
Janez Stanič, Fantastika — del moderne literature
Melita Stelè Možina, Grafični svet Vladimira Makuca
Pavle Zidar, Proza

6→7

NEKATERE NOVOSTI NAŠIH SODELAVCEV

DANILO LOKAR

BOŽIČNA GOS

FRANCI ZAGORIČNIK

FONDI ORIJA PALA